

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ФОРМУЄМО ВПЕВНЕНУ ОСОБИСТІТЬ ДОШКІЛЬНИКА

ПРОГРАМА

для дітей старшого дошкільного віку
щодо формування впевненості у собі

Черкаси
2014

Рекомендовано до друку Вченою радою ЧОПОПП.
Протокол № 4 від 09.11. 2013 року

Автор:

Сіренко А. Є., методист лабораторії дошкільної та початкової освіти Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради.

Рецензенти:

Беленька Г. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти, заступник директора з наукової Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Зобенько Н. А., доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, кандидат педагогічних наук, доцент.

Троян Н. Д., головний спеціаліст управління освіти Уманської міської ради.

С 40 Сіренко А.Є. / «Формуємо впевнену особистість дошкільника» / Програма для дітей старшого дошкільного віку щодо формування впевненості у собі А. Є. Сіренко. – Черкаси: ЧОПОПП, 2014. – 48 с.

Парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку «Формуємо впевнену особистість дошкільника» упорядкована відповідно до вимог Базового компоненту дошкільної освіти. У програмі особливу увагу приділено виявленню, збереженню та формуванню особистісного потенціалу дитини старшого дошкільного віку. Концептуальною основою програми «Формуємо впевнену особистість дошкільника» є особистісний, діяльнісний і компетентнісний підходи.

Для використання в дошкільних навчальних закладах та альтернативних формах дошкільної освіти.

ЗМІСТ

Передмова

Формуємо впевнену особистість дошкільника.	6
Методичні рекомендації до організації занять.	20
Методи і прийоми організації видів діяльності дітей щодо формування впевненості у дітей дошкільного віку за програмою «Формуємо впевнену особистість дошкільника».	24
Показники вияву впевненості та невпевненості дитини у собі.	27
Орієнтовна тематика організації провідних видів діяльності дітей.	28
Література.	31
Додатки.	32
Взаємодія з батьківською громадою.	32
Ігри та вправи для формування у дошкільника впевненості в собі.	38

ПЕРЕДМОВА

Традиційна система виховання у ДНЗ на Україні спрямована на забезпечення набуття дитиною ряду знань, моральних норм, духовних орієнтирів, відповідних вимогам існуючого суспільства. З розвитком українського суспільства засоби організації виховного процесу стають непродуктивними і вимагають змін. Вирішення цієї проблеми багато в чому залежить від педагога, діяльність якого спрямована не тільки на організацію навчального процесу, що забезпечує отримання дітьми теоретичних знань, але і на формування творчої, успішної впевненої у собі особистості.

Згідно із засадами нового Базового компонента дошкільної освіти (від 4 травня 2012 року, протокол № 5/2-2) необхідним є формування життєво важливих умінь і навичок, системи ціннісних ставлень до світу та самої себе. У «Базовому компоненті дошкільної освіти» стверджується, що необхідним для повноцінного розвитку дитини є визнання самоцінності дошкільного дитинства, його особливої ролі в розвитку особистості; збереження дитячої субкультури; створення сприятливих умов для формування особистісної зрілості дитини, її базових якостей; пріоритет повноцінного проживання дитиною сьогодення у порівнянні з підготовкою до майбутнього етапу життя; повага до дитини, врахування індивідуального особистого досвіду дошкільника; компетентнісний підхід до розвитку особистості, збалансованість набутих знань, умінь, навичок, сформованих бажань, інтересів, намірів та особистісних якостей і вольової поведінки дитини; надання пріоритету соціально-моральному розвитку особистості, формування у дітей уміння узгоджувати особисті інтереси з колективними; створення у дітей цілісної, реалістичної картини світу, основ світогляду [1].

У науковій літературі зазначається, що дошкільний вік – важливий етап у розвитку дитини, це період засвоєння норм і правил поведінки, які прийняті в суспільстві, формування світогляду дитини, встановлення стосунків з дорослими й однолітками. Впевнена у собі дитина вірить у те, що вона буде діяти успішно і правильно, досягне позитивного результату при вирішенні важких завдань. Невпевнені у собі діти не можуть гармонійно взаємодіяти самі із собою та оточуючим світом. Отже, актуальним є створення програми

формування впевненої у собі особистості дитини, що сприяло б якісним змінам життя дитини, її адаптованості до оточуючого світу.

«ФОРМУЄМО ВПЕВНЕНУ ОСОБИСТІТЬ ДОШКІЛЬНИКА»

Мета програми

Створення емоційно-сприятливої атмосфери для розкриття особистості дитини у ДНЗ. Атмосфера емоційної відкритості, прийняття, підтримки, розуміння дитини сприятиме розкриттю її особистості формуванню довіри та впевненості у позитивному відношенні до неї.

Формування мотивації дитини до пізнання оточуючих, встановлення позитивного, доброзичливого контакту, бажання брати участь у груповій роботі, відкривати власні інтереси шляхом залучення дітей до групових занять.

Розвиток особистості дитини, через розуміння нею власних емоцій, відношення до оточуючих та самої себе, уміння оцінити власні почуття та відкрито їх висловлювати, визначати власні переваги та недоліки, заявляти про свої інтереси, прийняття себе таким, який є, відсутність агресивності тощо.

Засвоєння дітьми нових умінь та навичок, як то: уміння конструктивно виявляти власні почуття впевненості, рішучості, ініціативності наполегливості, спонтанності, вміння йти на компроміс, висловлювати та приймати вимоги, похвалу, критику, встановлювати контакти та ін.

Завдання програми:

- *ознайомлення дітей із позитивними аспектами впевненості у собі шляхом залучення дітей до ігрової діяльності, гурткової роботи;*
- *формування у дітей умінь і навичок практичного володіння засобами людського спілкування (мімікою, жестами, пантомімою);*
- *виховання інтересу до оточуючих людей, розвиток почуття розуміння, співпереживання;*
- *розвиток у дітей навичок спілкування в різних життєвих ситуаціях, вміння звільнятися від соціального страху в спілкуванні з оточуючими;*

- *навчання* способам внутрішнього самоконтролю і стримування, зняття негативних імпульсів, виявлення власних емоцій;
- *розвиток* ініціативності, самостійності, організованості в процесі комунікативної діяльності.

Організація освітнього процесу. Принципи програми

Методологічну основу програми складають дослідження: А. Богуш, Н. Гавриш, О. Дибіної, Л. Зайцевої, І. Зимньої, О. Кононко, К. Крутій, І. Рогальської, В. Рубцової, О. Савченко та ін. Концептуальною основою програми «Формуємо впевнену особистість дошкільника» є особистісний, діяльнісний і компетентнісний підходи. Особистісний підхід передбачає реалізацію педагогічного процесу, орієнтованого на унікальність особистості, її права та свободу. Особистісний підхід сприяє усвідомленню суб'єкта себе як особистості, передбачає створення у вихованні відповідних умов для природного процесу саморозвитку задатків і творчого потенціалу особистості, сприяє самостановленню, самоутвердженню та самореалізації. Діяльнісний підхід ґрунтується на визнанні діяльності дитини як основного, засобу і умови розвитку її особистості, передбачає вироблення умінь, навичок соціальної взаємодії. Сутність компетентнісного підходу полягає в розвитку продуктивного виховного середовища, спрямованості на творчу діяльність, розвиток самостійності, ініціативності, впевненості, вмінні використовувати соціальний досвід.

Принципи програми

- *Принцип гуманності.* Цей принцип передбачає віру педагога у можливість дитини; розкриття особливостей природи дитини; повага та ствердження її особистості; спрямування до добра та справедливості.
- *Принцип позитивності.* Розкриття перед дитиною її власних можливостей в різних видах діяльності.
- *Принцип цілісності.* Передбачає упорядкованість, єдність і взаємозв'язок усіх компонентів освітнього процесу.
- *Принцип демократизації* передбачає свободу вияву власних почуттів та переживань дитиною, індивідуальності,

самоповаги, відчуття своєї повноцінності засобами демократичного виховання.

- *Принцип інтеграції* освітніх областей передбачає інтеграцію змісту дошкільної освіти, стан зв'язаності, взаємопроникнення і взаємодії окремих освітніх областей, що забезпечує цілісність освітнього процесу [3].

Провідними принципами програми є принцип гуманності та демократизації

Гуманістична педагогіка покликана долати нігілізм, байдужість і інфантилізм особистості, повернути позитивне ставлення до таких понять, як мета життя, цінності та ідеали. Завдання педагогіки допомогти особистості набути впевненості у собі, подолати страх і разом з тим виробити мужність та стійкість до життєвих труднощів т.д. Принципами гуманності виступають:

- створення доброзичливого середовища навколо дитини;
- вияв терпіння, неосуду, безоцінності судження;
- прийняття дитини такою, якою вона є (не ламати її волю);
- побудова відносин співпраці з дитиною, вияв відданості і щирості;
- оптимістичне ставлення до дитини, розкриття перед нею її власних можливостей;
- створення розвиваючого предметного середовища, умов для експериментування з різними матеріалами;
- відсутність регламентації поведінки, діяльності відтворювального, шаблонного характеру;
- побудова педагогічного процесу з урахуванням вікових особливостей дітей дошкільного віку.

Гуманістична педагогіка – це педагогіка, яка спирається на практичні ідеї, бачить своє покликання в наданні допомоги дитині у процесі становлення її особистості, формуванні впевненості, рішучості, відкритості, моральності та ін.

Принципи демократизації полягають у:

- повазі до особистості дитини як саморегульовальної, саморозвиваючої та самодіяльної системи;
- співробітництві педагогів і вихованців як суб'єктів навчання, де останні є повноправними учасниками цього процесу і творцями власного самовдосконалення;

- розкриття особистості дошкільника, розвиток його внутрішньої свободи й почуття власної гідності;
- колективний аналіз навчально-пізнавальної діяльності та добір найбільш оптимальних умов її вдосконалення;
- подолання формалізму і бюрократизму в навчальному процесі;
- турбота про розвиток потенційних можливостей і здібностей дитини як особистості;
- визнання єдності індивідуального і колективного початку у навчанні [3].

Отже, демократизація навчального процесу має ґрунтуватися на взаємопов'язаній діяльності педагогів і дітей, яка базується на демократичних принципах спілкування.

Реалізація програми «Формуємо впевнену особистість дошкільника» проходить через організацію провідної діяльності дітей відповідно до віку. Основним вимогами до усіх видів взаємодії вихователя та дитини є актуалізація в останнього відчуття віри в свої можливості, ініціативності, творчості, відповідальності, відкритості, спонтанності, вміння встановлювати контакти з оточуючими, чітко висловлювати власну думку та бажання, чітка характеристика себе, високий рівень самоповаги тощо.

Реалізація вищевказаних завдань та вимог спирається на таку організацію педагогічного процесу:

- Базовий компонент дошкільної освіти та такі освітні лінії як: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі», «Дитина у світі культури», «Гра дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Мовлення дитини» [1].
- Цілісність, поетапність, безперервність виховної роботи, збагачення змісту навчально-виховних та розвивальних програм різними видами навчальної та розвивальної діяльності, ігрової та гурткової.
- Педагог має аналізувати педагогічну ситуацію, перетворювати теоретичний матеріал у навчально-виховний, володіти спектром методів та методик розвитку дитини зокрема її впевненості.
- Педагог має створити позитивний емоційний фон, що стимулює дітей до виявлення внутрішнього світу,

індивідуальності, інтересів, встановлення контактів з оточуючими.

- Педагог повинен уміти використовувати відповідні навички для розвитку конструктивного діалогу з дитиною і мирного вирішення конфліктів; заохочувати до групової діяльності, творчості, виявлення власної думки та почуттів дитиною; сприяти залученню дошкільників та батьків в ухвалення рішень і розробку програм спільної діяльності щодо розвитку впевненої дитини; навчати мислити критично, приймати критику, цінувати позиції інших; розвивати дух співпраці, а не покори, відмова від методів залякування та перехід на гуманність.
- Визначення мети, засобів та матеріалів по кожному виду занять.
- Створення у дитячому колективі принципів позитивного сприйняття одне одного, що базується на: відсутності остраху проявляти власні думки та почуття необхідності відрізнятись від інших, робити помилки, виявляти негативні емоції, хотіти більшого, виявляти власну незгоду, бути ініціативним, творчим тощо.
- Формування у дошкільників образу впевненої особистості. У цьому процесі пріоритетними є навчальна, ігрова та гурткова діяльності.
- Використання на заняттях зображувального мистецтва театралізованих, дидактичних, сюжетно-рольових, спортивних ігор творчих завдань.
- Спостереження та контроль за змінами поведінки дитини та заохочення позитивних зрушень.

Така організація педагогічного процесу сприятиме створенню довкола дитини мікроклімату, який впливає на формування світогляду дитини, впевненої життєвої позиції, позитивної мотивації щодо виявлення ініціативності, відкритості, комунікабельності тощо.

Етапи реалізації програми «Формуємо впевнену особистість дошкільника»

1. Організаційно-підготовчий етап

- Теоретичний аналіз проблеми впевненості у собі дітей старшого дошкільного віку.

- Вивчення вже існуючої методичної літератури та аналіз вже проведеної вихователями роботи по формуванню впевненості у дошкільників.

2. Впровадження

- Розробка програми.
- Здійснення дослідної роботи уточнення та перевірки гіпотези, розробка умов ефективності впровадження програми «Формуємо впевнену особистість дошкільника».
- Створення розвиваючого мікроклімату.
- Удосконалення моделей занять.

3. Підсумковий

- Аналіз та узагальнення результатів дослідження з проблеми формування впевненості дошкільника у собі.
- Корекція та вдосконалення програми.
- Впровадження програми у навчальний процес.

Організація і проведення занять будується з урахуванням таких положень:

Організаційна робота з вихователями ДНЗ.

Створення позитивного навчального середовища.

Вибір форм та методів навчання згідно із програмою: «Формуємо впевнену особистість дошкільника»

Створення довкола дитини інформаційного середовища «Як бути впевненою у собі».

Створення ігрового середовища, безпечного для дитини. З метою засвоєння дітьми умінь та навичок впевненості, створення позитивної мотивації творчості, зацікавленості. Робота здійснюється із залученням перетворювальної діяльності, яка передбачає:

Роботу із творчим матеріалом:

- тематичні сюжетні малюнки;
- ліплення;
- створення колажів;
- орігамі.

Ігрові завдання (вербальні та невербальні):

- театралізовані ігри;
- дидактичні;
- сюжетно-рольові ігри;
- спортивні.

Для закріплення отриманих знань, умінь і навичок, а також для створення стійкої мотивації, зміст усіх занять має включати, по можливості, проведення «відеохвилинок», на яких дітям з допомогою мультимедіа демонструють уривки фільмів, мультфільмів, де наочно продемонстровано моделі впевненої поведінки героїв. Після перегляду відбувається обговорення дій кожного персонажу.

Методичне забезпечення

- У кожній групі оформити куточок впевненості, де знаходяться результати творчості дітей на різні теми (колажі, оригами, малюнки, вироби з пластиліну тощо).

- Створення у групах відповідного простору, де знаходяться творчі матеріали заготовки для ігор.

- Для проведення розважальних заходів тематичного спрямування зал має оформлюватися відповідно.

- Створення виставок-презентацій для батьків під час яких діти могли б демонструвати власні особистісні досягнення.

Основні форми роботи:

- Тематичні заняття, що спрямовані на розвиток впевненості у собі «Як веде себе впевнена дитина», «Що таке впевненість», «Оповідання на тему «Я впевнений» та ін..

- Використання ігрових занять: театралізовані ігри, дидактичні, сюжетно-рольові;

- Відеохвилинки – включені у загальні заняття.

- Використання зображувального мистецтва у формуванні впевненості у собі дітей дошкільного віку.

- Спостереження за дошкільниками під час проведення занять.

- Проведення занять з батьками дошкільників, надання їм рекомендацій у спілкуванні з дитиною відносно формування упевненості у собі.

- Проведення занять із вихователями ДНЗ з метою формування у питаннях розвитку особистості дитини зокрема впевненості у собі.

Структурна модель роботи за програмою «Формуємо впевнену особистість дошкільника»

Формування впевненості у собі у дошкільників вимагає співпраці колективу ДНЗ, батьків та дошкільників. Окреслимо основні напрямки роботи учасників процесу формування впевненості у дошкільників.

Науковий працівник – здійснює контроль за впровадженням програми «Формуємо впевнену особистість дошкільника», здійснює консультації та супроводжує процес.

Завідуюча ДНЗ та методист – створюють умови для впровадження програми, організовують навчальний процес.

Вихователі – враховують індивідуальну неповторність особистості дитини, впроваджують програму формування впевненості у собі дошкільників.

Практичний психолог – здійснює психолого-педагогічний супровід дітей протягом усього періоду впровадження програми, психолого-діагностичні вимірювання, проводить заняття із вихователями ДНЗ.

Батьки – використовують поради щодо формування впевненості дитини у собі, використовують вдома вправи та демонструють відео матеріали.

Кожний суб'єкт виховного процесу бере безпосередню участь у реалізації програми, він є невід'ємною її частиною. Така комплексна робота сприяє поглибленню атмосфери відкритості, впевненості дитини у розумінні її внутрішнього світу, а з тим і формування впевненості у собі.

У роботі широко використовується ігрова діяльність, робота із творчим матеріалом, що формує мотивацію дошкільника та полегшує процес формування впевненості у собі. Таким чином у ДНЗ створюється атмосфера гуманності, демократичності, що стає традиційною та являє собою педагогічний клімат колективу.

Під час організації діяльності з дітьми старшого дошкільного віку необхідно використовувати такі педагогічні методи:

1. Наочні: реалізуються в навчальних ситуаціях, спрямованих на розвиток у дітей соціальних навичок і вмінь, а також на формування соціальних форм поведінки. Показ використовується

педагогом і при організації творчих завдань та ігор на співпрацю. Демонстрація бажаних форм поведінки також допомагає соціально невпевненій дитині орієнтуватися в різноманітті людських взаємин в ситуації спілкування. Як наочний метод може виступати розгляд ілюстрацій, перегляд мультфільмів і діафільмів. Для соціально невпевненої дитини при використанні наочних методів важлива доброзичлива, неагресивна форма подачі матеріалу. Педагогу слід з обережністю підходити до підбору демонстраційного матеріалу, враховувати наявні страхи у дитини (страх казкових персонажів, конкретних ситуацій спілкування), якість оформлення (ілюстрації повинні нести в собі позитивне емоційне забарвлення, в них повинна переважати світла і яскрава колірна гамма), естетичний вигляд.

- 2. Словесні методи:** застосовуються при проведенні гри в навчальних ситуаціях. Використання можливостей мовних методів також важливо при соціалізації дитини. Це може бути: пояснення способів взаємодії дітей один з одним на заняттях, інструктування при виконанні окремих ігор і завдань; групова та індивідуальна бесіда на теми людських взаємин і способів спілкування; читання та обговорення оповідань, віршів, казок, які містять у собі аспекти соціальних взаємодій між їх героями; всілякі ігри на розвиток комунікативних вмінь. У роботі з соціально невпевненими дітьми важлива увага педагога до мовної активності дитини. Заохочення бажання дитини висловити свою думку, говорити з іншими дітьми необхідно для закріплення у нього впевнених форм поведінки. Слід виявляти особливу увагу до інтонаційної сторони мовлення соціально невпевненої дитини. Мала інтонаційна забарвленість мови робить необхідним участь дитини в іграх, читанні віршів, виконанні ролей, що вимагають емоційного самовираження за допомогою інтонацій і сили голосу. Соціально невпевнену дитину варто поступово підключати до таких ігор і вправ, розвиваючи у ній впевненість у своїх силах і можливостях.
- 3. Практичні методи:** є провідними при організації діяльності, спрямованої на освоєння дітьми особистого соціального досвіду в ситуаціях ігрового взаємодії, що є найважливішою умовою формування у них соціальних здібностей і вмінь, необхідних для розвитку соціальної впевненості. Практичні методи особливо важливі для освоєння соціально невпевненим дитиною досвіду міжособистісного спілкування. Для соціально невпевненої дитини

значимі всі ситуації, пов'язані з проявом ініціативи та активності. На заняттях необхідно створення педагогом конкретних комунікативних ситуацій, в яких дитина може освоїти вміння вітання та встановлення контакту з іншими дітьми, дорослим, вміння знайомитися, просити про допомогу і надавати її. Особливе значення для такої дитини має увага та підтримка дорослого і дітей в ситуаціях, що вимагають від нього самостійності, розкутості. Надання більше часу для комунікативних дій, забезпечення взаємодії з доброзичливими дітьми також може допомогти в засвоєнні соціально невпевненою дитиною досвіду спілкування. У роботі з цією категорією дітей гарною підмогою можуть стати дії з дитиною від імені ляльки, казкового героя, іграшки, дії під маскою. Все це дозволяє зняти емоційне напруження, яке часто може блокувати активність соціально невпевненої дитини. Найбільші труднощі у педагога в роботі з соціально невпевненими дітьми можуть виникнути при застосуванні практичних методів. Низька самооцінка, малий поведінковий репертуар часто не дозволяють дитині активніше включатися в пропонувані йому види діяльності.

У роботі з такими дітьми важлива поступовість в освоєнні практичних навичок взаємодії з іншими людьми, рух від простого до складного, забезпечення ситуації успіху. Багаторазове повторення інструкції, допомогу в покроковому виконанні тих чи інших дій допоможуть соціально невпевненій дитині в успішному виконанні завдань, пов'язаних з практичною діяльністю.

- 4. Різноманітні ігрові методи**, що дозволяють створити необхідні умови для особистісного розвитку дошкільника в провідному для цього віку виді діяльності – грі і є ефективними в навчанні дошкільника.

Різні види ігор:

- Інтерактивні (включають обмін діями між учасниками, встановлення невербальних контактів, спрямовані на психотехнічні зміни стану групи і кожного її учасника, отримання зворотного зв'язку). У роботі з соціально невпевненими дітьми при використанні цього виду ігор від дорослого потрібна поступовість в ускладненні ігор і завдань, і послідовність у встановленні контактів (від соціально

- безпечних, загальноприйнятих до тактильних, пов'язаних з дотиками).
- Ритмічні (пов'язані з ритмічним промовлянням слів і виконанням рухів у заданому ритмі, а також зі сприйняттям і передачею ритму); комунікативні (включають обмін висловлюваннями, встановлення вербальних контактів); гри-дискусії (спільне обговорення проблеми в ігровій ситуації). Для дітей з соціальною невпевненістю рекомендується подібні ігри, що проводяться з їх поступовою активізацією (дитина може спочатку спостерігати за діями однолітків, підключаючись за бажанням). При відмові від висловлювань також не варто надмірно наполягати на участі; потрібно вислухати соціально невпевнену дитину в момент, коли вона виявить бажання .
 - Творчі (розуміють самостійний розвиток дітьми ігрових дій в рамках заданої теми); ігри-інсценівки (включають програвання дітьми проблемної ситуації); ситуативно-рольові (спрямовані на розігрування дітьми комунікативних ситуацій в ролях). Подібні завдання з соціально невпевненими дітьми також вимагають поступовості. На перших етапах роботи доцільно пропонувати малі, позитивно забарвлені ролі з метою створення для дитини ситуації успіху. Ефективна робота з масками, костюмами, оскільки це дозволяє значно зняти емоційне напруження у даної категорії дітей в ситуаціях самовираження.
 - Вправи на розвиток соціальної перцепції (вербальні і невербальні техніки). Ці вправи слід віднести до прийомів тренінгу соціальної перцепції. Від дошкільників вимагається здатність "відчути" іншу дитину настільки, щоб зрозуміти, що і як вона сприймає оточення. Задача, м'яко кажучи, складна. Вирішити її повністю навряд чи вдасться комусь із групи. Однак, робити такі спроби, на наш погляд, дуже цікаво. У будь-якому випадку малюки отримують досвід емпатичних переживань, вчаться бачити світ очима іншої, усвідомлювати її мрії, страхи.
 - Вправи, спрямовані на розвиток спостережницької чутливості, здатності розуміння станів, особливостей людей, їх переміщень, просторового розташування, відносин між ними і т.п.

- Вправи, спрямовані на розвиток сенсорно-перцептивної системи (різних видів сприйняття, пам'яті, орієнтування в просторі). У вправах на розвиток соціальної перцепції з соціально невпевненими дітьми важливо спиратися на їх провідну систему сприйняття і на успішність сенсорно-перцептивної системи. Це допоможе соціально невпевненим дітям відчувати свою успішність серед однолітків.
- Техніка складання оповідань, як один із способів репрезентації реальності, в якій живе дитина. Творчі завдання, спрямовані на розвиток у дитини уяви, вміння співпрацювати з дітьми. Наявність в оповіданні дитини емоційно негативних персонажів, подій може свідчити про його емоційну напруженість. Часто буває важливо показати соціально невпевненій дитині інші можливості продовження та завершення подібних історій з метою розширення у таких дітей образних уявлень про навколишній світ.
- Арт-педагогічні техніки (малювання в парах, трійках, колективне малювання з творчими завданнями). Як правило, це завдання на певну тему або з заданим алгоритмом взаємодії в діяльності. Така співпраця корисна для соціально невпевненої дитини, допомагає їй оволодіти навичками спільної діяльності з однолітками. Домовляючись про результат конкретних дій кожної дитини, взаємодіючи з іншими дітьми, соціально невпевнена дитина опановує структуру діяльності.
- Техніки художньої експресії на розвиток здатності до самовираження. За допомогою засобів образотворчої діяльності дорослий створює умови для самовираження соціально невпевненим дітям своїх почуттів, емоцій, бажань, уподобань. Техніка придатна своєю психологічною безпекою та комфортною обстановкою для соціально невпевненої дитини.
- Техніки використання метафор як недирективного способу знаходження нових ресурсів, смислів, ефективних форм поведінки. Це можуть бути короткі розповіді, казки, що відображають ті чи інші проблемні ситуації спілкування і пропонувані способи їх вирішення. Для соціально невпевненої дитини форма казки, вигадана історія, може виявитися набагато цікавішою і кориснішою, ніж звичайна, відкрита бесіда з дорослим. Головне, щоб метафора була розказана до теми,

вчасно і емоційно торкалась внутрішнього світу і переживань соціально невпевненої дитини.

- Техніка кольоротерапії (використання кольору для позначення в символічній формі настрою і характеру переживань дитини). Техніка ефективна для експрес-оцінки дитиною свого стану, настрою, ставлення до чогось. Соціально невпевненій дитині буває складно говорити про свої почуття. Асоціація з кольором полегшує це завдання. Необхідно звернути увагу на гамму кольорів, що обрала дитина, а також сталість або наявність динаміки в колірних перевагах. В арт-педагогічних техніках, у виконанні творчих завдань важливо відзначати і підтримувати унікальність виконання завдання дитиною, його власне бачення ситуації, сприйняття себе і навколишнього світу. Це сприяє формуванню у соціально невпевненої дитини позитивного образу «Я» в цілому. У роботі з соціально невпевненою дитиною особливо варто заохочувати її активність і бажання брати участь у творчому процесі з іншими дітьми, оскільки будь-яка творчість спрямована на розвиток впевненості в собі, засвоєння способів самовираження.

Ігрові методи і прийоми особливо важливі і ефективні в роботі з невпевненими дітьми. Адже саме гра є тією практичною діяльністю, в якій дитина пізнає навколишній світ, соціальні взаємини і освоює власний досвід спілкування з іншими людьми. Гра включає і наслідування, коли дитина повторює те, що бачить, чує, і власне експериментування, коли вона намагається застосувати ті чи інші способи поведінки в нових для неї ситуаціях спілкування. Опосередкованість гри дозволяє зняти емоційну напругу і допомагає зацікавити дитину спілкуванням з однолітками.

Переваги використання ігрових методів для невпевнених дітей в наступному:

- гра допомагає виразити приховані почуття;
- гра допомагає соціально невпевненому дитині обговорювати різні питання і проблеми;
- гра допомагає перейнятися почуттями оточуючих і зрозуміти їх мотивацію;
- гра дає можливість вправлятися у різних типах поведінки;
- гра висвічує загальні соціальні проблеми і динаміку групової взаємодії - формальну і неформальну;

- гра дає можливість вчитися різним способам спілкування та підкреслює важливість емоційних реакцій ;
- гра є мотивуючою і ефективною, оскільки передбачає цікаву дію;
- гра забезпечує швидкий зворотний зв'язок кожному учаснику гри;
- гра усуває прірву між навчанням і реальними життєвими ситуаціями;
- у грі соціально невпевнена дитина вчиться контролювати свої почуття та емоції;
- гра допомагає дитині змінити негативні установки в ситуаціях спілкування – на позитивні.

Таким чином, в роботі з соціального розвитку соціально невпевненої дитини необхідно використовувати всі перераховані вище методи, однак найбільш кращою залишається гра як творчий, цікавий вид діяльності для дитини дошкільного та молодшого шкільного віку і ефективний засіб його соціалізації. Ефективне також самовираження за допомогою кольору, фарб, а згодом – в русі часто дозволяє забезпечити безпечний спосіб встановлення дитиною контакту і самопрезентації в спілкуванні. Враховуючи слабку психоемоційну стійкість соціально невпевненої дитини, залежність від педагогів, важливо звернути увагу на якість матеріалів, робочого місця, щоб уникнути напруги і виникнення у дитини негативних емоцій у процесі діяльності.

Деякі методи та прийоми можуть викликати складнощі при використанні в роботі з соціально невпевненими дітьми, а саме: ігри-дискусії, комунікативні ігри. Труднощі, пов'язані з проявом соціально невпевненою дитиною активності в діяльності, можуть спровокувати відмову від неї або часткову включеність. У таких випадках необхідно проявляти терпіння, такт, надаючи можливість соціально невпевненій дитині вибрати час, коли вона підключиться до загальної діяльності. Необхідне заохочення і підкріплення нових активних форм поведінки такої дитини.

Режим дня у контексті впровадження програми «Формуємо впевнену особистість дошкільника»

- ранішній прийом дітей та сніданок;
- заняття «Формуємо впевнену особистість дошкільника» (тематичні заняття, або інтегровані);
 - прогулянка з використанням сюжетно-рольових або спортивних ігор;
 - відеохвилинка;
 - харчування;
 - обідній сон;
 - ігрові заняття (групові ігри, рольові та сюжетні)
 - групова художня діяльність (використання зображувальних технік у контексті формування впевненості дошкільника у собі).

Отже, здійснюється комплексний підхід до формування впевненості в собі у дітей дошкільного віку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ

Старша група – 25-30 хвилин, але час може варіюватися в залежності від вправ та емоційного стану дітей. Усього провести 20 занять на рік.

Структура заняття:

- 1) організаційний момент;
- 2) демонстрація відеоматеріалів «Як бути впевненим», розповідь оповідання або казки;
- 3) обговорення почутого або побаченого засобами сюжетно-рольової гри, формування вмінь та навичок впевненості.
- 4) обговорення почуттів, висловлювання власної думки тощо.

Врахування вікових особливостей дитини

- відповідність занять віку дитини, її емоційному та психологічному стану;
- врахування індивідуальних особливостей дитини (інтелектуальних можливостей, розвинутість мовлення, уяви, уваги тощо);
- врахування сімейного положення дитини (благополучна, неблагополучна сім'я тощо).

Реалізація завдань програми відбувається шляхом організації з дітьми наступних видів діяльності:

Навчальна діяльність

Використання тематичних занять.

Тематичні заняття зосереджують увагу дітей на найбільш важливих для їхнього особистісного розвитку темах. Використання незвичайного сюжету робить такі заняття цікавими, підтримує інтерес дітей до заняття формує їх впевненість у собі. Використовуються такі тематичні заняття: «Я впевнений у собі», «Яка це впевнена людина», «Казка про впевненість хлопчика», «Оповідання про впевненість та невпевненість».

Структура тематичного заняття:

- мотиваційний момент (зацікавлення);
- розповідь казки, оповідання чи відео сюжет ;
- аналіз діяльності героїв з активним залученням всіх дітей;
- обговорення аналогічних ситуацій;
- узагальнення найбільш суттєвих ознак впевненості та невпевненості у собі і співставлення їх із раніше засвоєними знаннями;
- мотивація і формулювання впевненості у собі [7].

Використання інтегрованих занять:

Інтегровані заняття дозволяють збагачувати практичний і теоретичний досвід дітей шляхом виконання завдань. Розвивати ініціативність, можливість самовизначитися, здійснювати самостійний вибір, приймати рішення, що сприяє формуванню упевненості у собі. Такий вид занять виховує потребу у нових враженнях, самостійності, відстоювання власної думки, уміння працювати в команді тощо. Теми заняття «Я на безлюдному острові», «Вулкан», «Я серед дикунів» та ін.

Структура інтегрованого заняття:

- зацікавлення;
- розповідь оповідання чи казки;
- розгляд ілюстрацій;
- моделювання ситуації;
- програвання ситуації;
- бесіда та аналіз.

Пріоритетними завданнями навчальної роботи зокрема використання тематичних та інтегрованих занять є:

- навчання дітей практичних вмінь та навичок, необхідних у спілкуванні;
- вироблення конструктивних форм поведінки та моделі впевненої особистості;
- формування здатності адекватного сприйняття себе та оточуючих людей;
- вміння йти на компроміс, чітко розуміння засобів досягнення мети, передбачення успіху;
- формування творчості, креативності;
- формування навичок самоконтролю, навчання рефлексії;
- розвиток уміння виражати власні почуття прийнятними способами.

Ігрова діяльність

Ігрова діяльність покликана реалізувати пізнавальні, творчі можливості дитини, вона сприяє саморозкриттю особистості дитини, розвитку творчої уяви, розвиває мислення, креативність, впевненість дитини у власних діях, пізнання себе в процесі гри, засвоєння дошкільниками норм етичної поведінки; спонукає до обміну думками, оцінювання себе та інших, висловлювання власних суджень щодо перебігу й підсумків гри; формує навички спільних дій між дітьми, вміння домовлятися про задум, добирати іграшки й атрибути, розподіляти ролі, узгоджувати дії, разом ухвалювати рішення, діяти за потреби як команда та ін.

Сюжетно-рольові ігри сприяють формуванню впевненості дитини у собі. Перш за все, дозволяють підтримувати спільне творче розгортання ігор за сюжетами, які ґрунтуються на життєвому досвіді дітей та їхніх уявленнях про довкілля; залучають до опанування різними способами рольової поведінки; вдосконалюють вміння самопрезентації, переходити від однієї ролі до іншої; залучають до самостійного створення задуму, розгортання сюжету, розподілу та виконання взятих на себе ролей, ігрових дій, регулювання ігрових та реальних міжособистісних взаємин, активізують дитячу уяву і стимулюють творчість через введення в один сюжет реальних і вигаданих персонажів, заміни знайомої сюжетної лінії на нову,

розширення діапазону ролей тощо. Використовуються такі ігри: «Мое день народження», «Я у магазині», «Я співак/співачка», «Я вихователь», «Я капітан» та ін..

Театралізовані ігри (розігрування відомих та нових сюжетів за змістом і мотивами літературних творів, казок тощо). Такі ігри сприяють розвитку рішучості, сміливості, ініціативності наполегливості об'єктивності, позитивного ставлення до життя, здатності до спонтанності, вміння правильно оцінити свої сили, емоційно та інтонаційно виразно характеризувати персонажів, відображати їхні рольові дії і взаємини, виявляти власне ставлення до них та їхніх вчинків; підтримувати своєрідність відтворення кожною дитиною різноманітних імітаційних рухів та емоційних станів персонажів тощо. Використовуються такі ігри: «Бобове зернятко», «Чарівне люстерко», «Дві ворони», «Звірі в ямі» та ін.

Дидактичні ігри сприяють прояву пізнавальної активності, розвитку, логічного мислення, активного мовлення, пам'яті, уваги; спонукають до узагальнення і закріплення матеріалу у ході гри, розвивати вміння з організації гри (обирати гру, встановлювати правила, визначати героїв), здатності висловлювати та приймати вимоги, похвалу, критику, встановлювати контакти з оточуючими, чіткість у висловлюваннях власної думки та бажань, чітка характеристика себе, високий рівень самоповаги. Нами використовуються такі ігри: «Впевненість та невпевненість», «Обери пару впевненості», «Виправ помилку», «Я – хороший, Я – поганий».

Спортивні ігри. У контексті розвитку впевненості у собі спортивні ігри сприяють формуванню впевненої постави, ходи, сміливих рухів, відкритих жестів, позитивної міміки з широким репертуаром, впевнений погляд уперед, чітка манера говорити, дотримуватись відповідних правил, запам'ятовувати і точно відтворювати хід рухливої гри, розвивати здатність до відтворення знайомих рухів у різних ігрових ситуаціях, заохочувати до імпровізації, спонукати до самостійності, виховувати почуття колективізму, товарищескості, лідерства, ініціативності. Нами використовуються такі ігри: «Веселі змагання», «Збирання піраміди», «Мисливець та звірі», «Я йду на зустріч вітру», «Під дощем» та ін.[4].

Основні функції педагога, який веде ігрові заняття:

– створення атмосфери прийняття дитини (дружні рівноправні відносини з дитиною, прийняття дитини такою, яка вона є, дитина –

господар ситуації, вона визначає сюжет гри, тему ігрових занять, на її стороні ініціатива вибору і прийняття рішення);

- недирективність (відмова педагога від спроб прискорити чи затягнути ігровий процес, його спрямованість на результат засвоєння навичок впевненості);

- емоційні співпереживання з дитиною (направляти процес на почуття і переживання дитини, сприяти відкритому вербальному вираженні дитиною своїх почуттів; намагатися зрозуміти почуття дитини і повернути їх у бік позитиву, формування впевненості у собі)

- забезпечення в процесі ігрових занять умов, які актуалізують переживання дитиною почуття досягнення власної гідності і самоповаги.

Зображувальна діяльність

Зображувальна діяльність сприяє вияву емоцій та почуттів в різних видах образотворчої діяльності, спонтанності, відкритості, вільному вираженню власних переживань, конструктивному вираженню агресивності, негативізму, навчає спілкуватись з навколишнім світом, самостійно висловлювати свої почуття, потреби та мотивацію своєї поведінки, діяльності і спілкування, необхідні для її повноцінного розвитку та пристосування до навколишнього середовища [4]. Використовується малювання («Я – впевнений, Я – невпевнений», «Я сильний», «Моя сім'я у образах тварин» та ін.; ліплення («Світ на долоні», «Фантастичні тварини», «Я лицар» та ін.); колаж або аплікації («Кольори впевненості», «Мій друг», «Я герой», «Мої бажання», «Я – хочу, Я – можу» та ін.)

Педагог зобов'язаний:

- усвідомлювати і пам'ятати про труднощі дитини у вияві свого внутрішнього світу почуттів переживань, бажань;

- встановити позитивний контакт та не відходити від завдань програми;

- підібрати ті види творчої діяльності, які дитина спроможна виконати і отримати позитивний результат;

- дати можливість дитині самостійно вибрати завдання;

- регламентувати роботу дитини, що дає змогу підвищити зосередження уваги та результат.

Рефлексивна діяльність

Зворотній зв'язок – здійснюється наприкінці занять, діти висловлюють власні міркування, осмислення того, що відбувалося, власні почуття та переживання. Зворотній зв'язок може відбуватися за допомогою використання ляльок, власних творів мистецтва тощо. Дітям пропонується оцінити творчість товаришів та зробити колективний малюнок або колаж.

МЕТОДИ І ПРИЙОМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВПЕВНЕНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ПРОГРАМОЮ «ФОРМУЄМО ВПЕВНЕНУ ОСОБИСТІСТЬ ДОШКІЛЬНИКА»

Програма «Формуємо впевнену особистість дошкільника» розрахована на дітей старшого дошкільного віку, але підготовка до її реалізації може відбуватися з молодшого дошкільного віку.

З дітьми молодшого дошкільного віку можна застосовувати:

- бесіди за сюжетними картинками, які передають риси впевненості та невпевненості;
- розповіді казок, демонстрація мультфільмів із персонажами, що несуть впевненість у собі;
- пояснення: чому треба говорити про свої почуття, виявляти ініціативність;
- розігрування сценки із життя дітей за допомогою ляльок;
- щирі розмови;
- сюжетно-рольові ігри: «Маленька рибка», «Маленький чарівник»;
- створення атмосфери прийняття та позитивного ставлення до дитини.

З дітьми середнього дошкільного віку можна застосовувати:

- спостереження за поведінкою дітей старшого віку, які впевнені у собі;
- обговорення впевнених та невпевнених дій та їх результатів;
- читання казок, демонстрація мультфільмів;

– створення ситуацій, де б дитина могла виявляти ініціативність, впевненість у собі.

З дітьми старшого дошкільного віку можна застосовувати:

- сюжетно-рольові ігри та театральні вистави;
- спостереження за поведінкою дорослих та виокремлення з неї компонентів впевненості;
- придумування дитиною розповіді про впевнену у собі людину;
- розповіді казок, демонстрація мультфільмів із персонажами, що несуть упевненість у собі;
- штучне створення проблемних ситуацій задля формування ініціативності, долання остраху нерозуміння, неприйняття, творчість;
- малюнкові методи, що поєднуються із ігровою діяльністю чи бесідою на тему впевненості, ініціативності.

Зміст програми

Зміст програми передбачає формування у дітей впевненості у собі засобами гуманістичної педагогіки, використанням принципів демократизації, інтеграції позитивності тощо. Реалізація програми передбачає цілісний підхід до формування впевненої особистості дошкільника, зокрема роботу із педагогічним колективом, залучення практичного психолога, методиста та батьків. Програма передбачає активне залучення батьків, їх підтримку та створення у домашніх умовах простору для самореалізації дитини.

Дана програма відповідає Базовому компоненту дошкільної освіти (від 4 травня 2012 року, протокол № 5/2-2) та освітніх ліній як то: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі», «Дитина у світі культури», «Гра дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Мовлення дитини». Пункти даної програми узгоджено із «Інструктивно-методичним листом «Про розроблення програм для дошкільної освіти» від 28.02.2013 № 1/9- 152, та відповідає пріоритетним напрямкам розвитку освіти в Україні [1; 5].

Реалізація програми передбачає співпрацю педагога з батьками та проведення підготовчої роботи. Програма проводиться упродовж року та передбачає застосування новітніх педагогічних форм діяльності, як то: застосування мультимедіа для демонстрації відеоматеріалів, застосування методів зображувального мистецтва та ігрової діяльності, що передбачає використання творчих засобів.

Реалізація програми передбачає проведення демонстрацій робіт дітей та театралізовані заходи.

Старший дошкільний вік

Закріпити набуті знання та уміння впевненості дошкільника у собі.

Будь ініціативним!

- виявляй свої бажання та намагайся їх здійснювати;
- завжди йди вперед та не бійся змін;
- не бійся бути першим, оригінальним;
- не бійся відрізнятись від оточуючих;
- дух переможця – це продуктивно.

Будь самим собою!

- говори відкрито про те, що тобі не подобається чи подобається;
- говори про свої інтереси та ставлення до дій інших;
- приймай критику та удосконалюйся;
- розумій, що ти унікальна особистість;
- вмій правильно виявляти агресію не травмуючи особистості оточуючих;
- ти маєш право на помилку.

Будь сміливим, рішучим!

- не бійся залишитися без підтримки;
- не намагайся подобатися всім – будь собою;
- твої слова та дії повинні співпадати;
- виражай власну думку;
- не бійся бути першим або переможеним – будь рішучим.

Будь оптимістичним!

- поразка є наука для тих, хто виграв;
- дивись на життєві труднощі як на такі, що швидко минають;
- життя не чорно-біле, воно кольорове;
- немає ситуацій безвиході, є небажання втілювати задумане в життя.

Прийди на допомогу!

- завжди приходь на допомогу, утіш, протягни руку співчуття;
- вмій радіти з успіхів друзів та відверто сумувати з їх поразок.

Вмій приймати критику та похвалу!

- намагайся приймати критику такою, якою вона є, та удосконалюйся;
- вмій критикувати інших не ображаючи їх;
- приймай похвалу, адже ти цього вартий.

Вмій презентувати себе!

- вмій показати свої позитивні сторони;
- думай над своїми помилками;
- оточуючі часто сприймають людей відповідно їх вмінню показати себе.

Май впевненість у рухах!

- контролюй свої рухи, вони повинні бути впевненими, відкритими;
- посмішка є ключем до успіху.

**ПОКАЗНИКИ ВИЯВУ ВПЕВНЕНОСТІ ТА НЕВПЕВНЕНОСТІ
ДИТИНИ У СОБІ**

Впевненість у собі	Невпевненість у собі
<p>По відношенню до себе: ідентичність, гармонійність, внутрішня стійкість, реалізм, життєствердність, оптимізм по відношенню до себе, відкритість у висловлюванні почуттів, прийняття себе таким, яким є, відсутність агресії, відчуття перспективи життя</p>	<p>По відношенню до себе: труднощі у висловлюванні почуттів, неприйняття себе, відчуття приниженості, меншовартості, безперспективності життя, відсутності життєвих перспектив і орієнтирів, розчарованості, апатії, скептичне ставлення до майбутнього</p>
<p>До оточуючого світу: рішучість, сміливість, ініціативність, наполегливість, об'єктивність, позитивне ставлення до життя, здатність до спонтанності, вміння правильно оцінити свої сили щодо конкретних вимог, вміння йти на компроміс, чітке розуміння засобів досягнення мети, передбачення успіху, здатність висловлювати та приймати вимоги, похвалу, критику, встановлювати контакти з оточуючими, чіткість у висловлюваннях власної думки та бажань, чітка характеристика себе, високий рівень самоповаги</p>	<p>До оточуючого світу: нерішучість, відсутність ініціативності, невміння оцінювати власні сили, нездатність співвідносити мету та засоби її досягнення, неможливість вираження любові до близької людини, розлад стосунків з оточенням, ревності, заздрощі, ненависть, дискредитація гідностей іншої людини, консерватизм у діях та задумах, ригідність поведінки, відсутність самоповаги</p>
<p>Фізіологічні вияви: Впевнена постава, хода, сміливі рухи, відкриті жести, позитивна міміка з широким репертуаром, впевнений погляд уперед, чіткість у висловлюваннях</p>	<p>Фізіологічні вияви: Невпевнена постава, несмілива хода та скуті рухи, жести закритості, превалювання негативної міміки з бідним репертуаром, нечіткість у висловлюваннях.</p>

Перспективно-календарне планування

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВІДНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

ЗА ПРОГРАМОЮ «Формуємо впевнену особистість дошкільника»

	Навчальна діяльність	Ігрова та образотворча діяльність	Гурткова робота
<i>Хто така впевнена людина?</i>			
ВЕРЕСЕНЬ	1. Що таке впевненість? 2. Яка вона впевненість.	1. Сюжетно-рольова гра «Я впевнений Я впевнений» 2. Кольори впевненості	1. Хореографія «Впевнена постава».
<i>Хто такий Я.</i>			
ЖОВТЕНЬ	1. Вчуся виражати емоції. 2. Що я відчуваю?	1. Який Я 2. Естафети	1. Хореографія «Впевнена постава».
<i>Чи Я впевнений?</i>			
ЛИСТОПАД	1. Які риси впевненості. 2. Як виявляти впевненість?	1. Рольова гра «Я у магазині»? 2. Театралізовані ігри «Впевнене пашеня»?	1. Хореографія «Які вони принци та королі».

Вчуса впевненості			
ГРУДЕНЬ	1. Як мені діяти впевнено? 2. Як поводитися у життєвих ситуаціях?	1. сюжетні ігри «Я вчитель», «Я лицар»? 2. Малювання на тему «Хто з моїх близьких упевнений в собі», «Яка ти впевненість»?	Створення оригамі на тему «Долаю страх» «Рішучість»
Вчуса впевненості			
СІЧЕНЬ	1. Як поводитися у життєвих ситуаціях 2. Як реагувати на злість	1. Спортивна гра «Канап», «Звіря», «Острів». 2. Розповідь історій та казок (записані «Маленький чарівник», «Пашенята», та придумування казок)	Створення оригамі на тему «Я дарую тобі якість(силу, ініціативність тошо)»
Вчуса впевненості			
ЛЮТИЙ	1. Як реагувати на критику 2. Що таке налегливість і як вона виявляється.	1. Рольова гра «Кішка крикне пацюка», «Наполегливі качечки» 2. Розповідь історій та казок (записані «Коряга», «Жовтий автобус», та придумування історій про впевненість)	Створення колажу на тему «Це є Я»
Я впевнений			
БЕРЕЗЕНЬ	1. Хто з моїх близьких впевнений у собі? 2. Рішучість, сміливість, як це?	1. Рольова гра «Я телезірка», «Я вчитель» 2. Спортивна гра «Хто перший», «Збирання пірамід»?	1. Створення колажу на тему «Я переможець»

Я впеvнений		
КВІТЕНЬ	<p>1. Впеvнені у собі герої казок та їх досягнення</p> <p>2. Що дає впевненість у собі?</p>	<p>Театральні ігри: «Я принісеса у замку», «Благородний лияар»</p> <p>1. Хореографія «Я зірка».</p>
Я впеvнений		
ТРАВЕНЬ	<p>1. Риси впеvненості</p> <p>2. Поведінка впеvнених казкових героїв</p>	<p>Театральні ігри: «Бобове зернятко», «Чарівне люстерко»</p> <p>Придумування казки та оповідань про впеvненість.</p> <p>1. Хореографія «Ма впеvнені у собі».</p>

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. // Вихователь-методист дошкільного закладу. Спецвипуск. – 2012. – 26с.
2. Безверхий О. С. Розвиток моральної саморегуляції у молодшому шкільному віці: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / О. С. Безверхий. – Вінниця, 2001. – 261 с.
3. Васянович Г.П. Педагогічна етика : Навчальний посібник / Г. П. Васянович. – Львів : Сполом, 2010. – 420 с.
4. Гейко І. Інтерактивні форми і методи навчання / І. Гейко // Світло. – 2002. – № 3. – С. 51-53 с.
5. Інструктивно-методичний лист "Про розроблення програм для дошкільної освіти" Затверджений наказом від 28.02.2013 № 1/9-152
6. Мішечкіна М. Є. Характеристика основних підходів у вивченні впевненості в собі / М. Є. Мішечкіна // Наук. вісн. Бердян. держ. пед. ун-ту. Гуманітарні науки. – 2008. – № 1. – С. 97–103.
7. Русова С.Ф. Теорія і практика дошкільного виховання / С.Ф.Русова. – Львів, 1995. 51. Педагогічна майстерність : підручник /Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф. та ін., за ред. І. А. Зязюна. – 3-е вид., допов. і переробл. – К. : СПД Богданова А. М., 2008 – 376 с.
8. Ярошенко О. Г. Повніше використовувати можливості групової навчальної діяльності школярів / О. Г. Ярошенко // Нива знань. – 2001. – № 3. – С. 8-10.
9. Турчаненко Т. Соціальна невпевненість дітей: шляхи подолання //Т. Турчененко // Дошкільне виховання. – 2011. – №6. – С 20 – 21.
10. Прищепа Т.І. Соціалізація дошкільників в умовах ДНЗ / Т. І. Прищепа – Х. : Основа, 2010. –107 с. – (Психологія виховання)
11. <http://www.romek.ru/kind2.htm#.UwrwUZbhYjo>

БАТЬКІВСЬКИЙ КЛУБ

Тема: Формування впевненості в собі у дітей дошкільного віку.

Мета: Обговорити з батьками питання формування впевненості у дитини та чинники, що формують цю якість; ознайомити з особливостями розвитку дитини 5-6 років; з методами ефективного спілкування; створити позитивний психологічний настрій.

Хід засідання:

Ведучий. Бути батьками – радісна, але напружена праця. Батьківські обов'язки не закінчуються з кінцем робочого дня. Ви постійно повинні бути готові задовольняти потреби своїх дітей, і, виконуючи цю роботу, знаходити більш ефективні засоби виховання для формування у дітей самоповаги та впевненості в собі.

Вправа №1 «Асоціації»

Кожен з учасників називає слова, які асоціюються зі словом дитинство. Обговорення.

Інформаційне повідомлення.

Ознайомлення батьків з особливостями виховання дітей 3-6 років.

Вправа №2 «Як виражати свою любов дитині»

Кожен з учасників пропонує свій варіант.

Психолог пропонує основні:

- дотик – один із проявів любові. Виражаючи свою любов за допомогою ніжних дотиків, поцілунків, можна сказати набагато більше ніж словами. Вирджинія Сатір наголошувала важливість такої емоційної підтримки, як обійми – чотири рази в день необхідно кожному для виживання, а для гарного самопочуття – всім обіймів.
- допомога – материнство і батьківство – це професія дуже нелегка і робочий день у вас ненормований;
- час – це ваш подарунок дитині. Діти роблять погані вчинки задля того, щоб батьки звернули на них свою увагу. Бути покараним для дитини краще, ніж бути забутим;
- слова заохочення – коли ми хвалимо малюка, ми дякуємо йому за те, що він зробив, чого досяг сам. Кожен день даруйте дитині приємні слова підтримки, заохочення, похвали, ласку, все, що говорить про вашу любов до дитини;

- подарунок має бути символом любові лише тоді, коли дитина відчуває, що батьки дійсно піклуються про неї.

Експеримент «Склянка води»

Нам потрібні:

- склянка води – дитина (чиста, проста, наївна);
- сіль – грубі, солоні слова;
- грудка землі – неуважність, байдужість.

Усе добре змішаємо – отримаємо стан дитини.

Скільки мине часу, доки все осяде, забудеться? А варто лише легенько збовтати – і все підніметься на поверхню. А це знову стреси, неврози...

Висновок. *Шановні батьки, допоможіть дитині! Адже сім'я створює для маленької людини унікальне середовище любові, довіри, розуміння, прийняття. Батьківська любов творить дива!*

Історія для натхнення

Мета: активізація процесу самопізнання та самоактуалізація учасників.

Батько повернувся додому з роботи.

– Тату, таточку, нарешті ти прийшов, – кинувся йому на шию син.

Але батько був такий стомлений, що в нього не було сили обійняти свою дитину.

– Тату, подивися, на вулиці вже пізно і темно. Я так тебе чекав! Я хотів запитати у тебе...

– Запитуй, – сказав байдуже батько

– Я хотів запитати, скільки ти заробляєш за одну годину на своїй роботі?

– Сину, та ти егоїст! Як можна ставити такі запитання? Це моя особиста справа!

– Тату, я ж не спав, чекав тебе, щоб запитати. Скільки ти заробляєш за годину?

– 50, – відповів тато. – А тепер марш у ліжко!

Син подивився на нього великими блакитними очима і попросив:

– Тату, позич мені, будь ласка, 30. Я тебе дуже прошу.

Це роздратувало батька, і він накричав на сина. Через деякий час батько подумав: «Я стільки часу проводжу на роботі, а син уперше

просить у мене гроші. Може, йому дійсно щось потрібно. Тоді він прийшов у дитячу кімнату і запитав:

– Сину, ти не спиш?

– Ні, тату, ще не сплю.

Батько присів біля сина на ліжку:

– Вибач, я тут подумав, може тобі дійсно щось потрібно?.. Ось, тримай, тут рівно 30.

– Таточку! Спасибі, тату!

Хлопчик узяв ці гроші і підняв подушку, де вже лежало кілька зім'ятих купюр. Потім він узяв усі гроші, полічив і подивився на батька. Батько побачивши, що в сина є гроші, розлютився:

– У тебе ж уже є гроші, а ти просиш у мене ще?

– Тату, – перебив його син.

– Я просив у тебе гроші тому, що у мене не вистачало. А тепер тут рівно 50! Можна я куплю в тебе годину твого часу? Прийди, будь ласка, завтра раніше на годину і повечеряй з нами.

Обговорення рефлексія

БАТЬКІВСЬКІ НАСТАНОВИ ТА ЇХНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Негативні настанови	Можливі наслідки	Позитивні настанови
Не твоє діло	Низька самооцінка, тривожність, відчуження, конфлікти з батьками	А ти як думаєш?
Ти, як твій тато (мама)	Проблеми у спілкуванні з батьками, впертість, низька самооцінка	Тато – прекрасна людина! Мама у нас розумниця!
Нічого не вмієш робити, недотепа!	Невпевненість у своїх силах, низька самооцінка, страхи, безініціативність, низька мотивація досягнень	Спробуй ще. І у тебе обов'язково вийде
Горе ти моє	Почуття провини, низька самооцінка, вороже ставлення до оточення, конфлікти з батьками	Щастя ти моє, радість моя
Не можна нічого самому робити, завжди запитуй у старших	Боягузливість, невпевненість у собі, страхи, безініціативність, несаможиттєвість, нерішучість	Сміливіше, ти все зможеш зробити сам

Правила спілкування з дитиною для виховання у неї самоповаги і впевненості в собі

1. Безумовне прийняття дитини «Я люблю тебе таким, який ти є».
 2. Постійно підбадьорюйте.
 3. Коли потрібно – допомагайте.
 4. Частіше хваліть.
 5. Менше критикуйте.
 6. Ніколи не допускайте неповаги до себе.
- Обговорення. Рефлексія. Прощання.

ПОРАДИ ДЛЯ БАТЬКІВ

Щодня виконуйте разом з дитиною якусь рутинну роботу

Коли певні дії передбачувані, вони відбуваються приблизно в один і той же час кожен день, дитина відчуває себе в безпеці, вона упевнена в собі і може контролювати свій світ. Наприклад, якщо дитина знає, що після ванни їй обов'язково будуть читати дитячу книгу, потім заспівають колискову, а потім вона буде спати, дитина вже розуміє послідовність подій і може підготувати себе до їх змін.

Коли ж події відбуваються випадково, хаотично, дитина стурбована, вона губиться у власному світі, внаслідок чого дитина боїться досліджувати світ. Якщо ж дитина знає, чого можна очікувати, вона сповнена енергії і готова досліджувати все навколо.

Надавайте дитині більше можливостей для гри

Саме через гру діти дізнаються про себе, людей і навколишній світ. В ході гри діти також вчаться вирішувати проблеми (наприклад, дістати м'яч, який закотився під диван, одягнути ляльку, зібрати конструктор) і розвивають впевненість в собі. Так, наприклад, дитина, яка натискає кнопку на іграшці і домагається того, щоб зазвучала мелодія, починає розуміти, що вона своїми діями може щось зробити і на щось вплинути самостійно. Саме через гру діти можуть відчувати себе кимось іншим.

Надавайте дитині можливість вирішувати проблеми

Виступайте частіше в ролі партнера для дитини, який завжди буде в міру необхідності готовий допомогти, однак ніколи не забирайте у дитини ініціативи. Якщо у дитини щось не виходить, разом обговорюйте ситуацію, разом думайте над тим, в чому проблема і як можна її вирішити, але першою нехай завжди висловлюється дитина!). При вирішенні проблеми (якщо тільки у дитини немає ніяких міркувань) можна запропонувати дитині кілька способів її вирішення, але вибір все ж залишити за дитиною. Саме приймаючи самостійно рішення, дитина розвиває впевненість у собі та своїх силах.

Давайте дитині виконувати ті чи інші обов'язки

З появою у дитини обов'язків (які вона здатна виконати добре), у неї зміцнюється почуття того, що їй довіряють, в її допомозі є потреба, разом з цим зміцнюється і впевненість у собі.

Хваліть дитину за навіть незначні досягнення

Хваліть дитину за будь-які досягнення, а для того, щоб вона про них сама не забула, створюйте разом з дитиною альбом з фото, на яких були б відображені ці маленькі перемоги (перші кроки дитини, як дитина карапкається на крісло, як вона вперше навчилася кататися на велосипеді, як уперше пішла до школи і т.д.).

Підтримуйте дитину в її прагненні вирішити завдання, яке у неї не виходить

Якщо у дитини не виходить вирішити певне завдання, допоможіть розкласти його на більш прості, з якими дитина самостійно може впоратися, що додасть їй спокою, впевненості і

відчуття безпеки. Наприклад, якщо дитина хоче навчитися кататися на скейті, але боїться, поставте на скейт її улюблену іграшку і прокотіть її, потім нехай дитина прокотить самостійно іншу іграшку, а потім з вашою допомогою сама стане на скейт. Для того, щоб додати впевненості дитині, ви можете сказати, що будете стояти поруч і допомагати, якщо їй знадобиться ваша допомога. Найголовніше, щоб дитина зрозуміла, що навіть складні завдання вона цілком може вирішити, і не боїться доводити справу до кінця.

Використовуйте при вихованні дитини тільки позитивні твердження

Ніколи не кажіть дитині фрази «тобі це не під силу», «ти цього не варта», «тобі в силу своїх здібностей не стати співаком, танцюристом, космонавтом і т. д.», «і не мрій про це – це нереально». Своїми запереченнями ми з самого дитинства здатні обмежити дитину і посіяти в ній невпевненість, що в майбутньому приведе до отримання не тієї професії, про яку дитина мріяла, не тієї роботи і т. д. загалом, не того, що дитина хотіла б для себе. У вихованні слід з самого дитинства використовувати позитивні твердження «ти з цим впораєшся», «тобі це під силу», «ти здатна на більше», «ти талановита».

Бути впевненим у собі – це хороша риса характеру. Це означає, що людина завжди і в усьому має свою точку зору, незалежна від думок оточуючих, завжди здатна самостійно знайти вихід із життєвої ситуації. Така людина покладається на свої сили і впевнена у власних прийнятих рішеннях, вона довіряє самій собі. У цілому можна сказати, що впевнена у собі людина – це, по-перше, людина, яка добре знає себе. По-друге, приймає і поважає себе, з високою й адекватною самооцінкою. По-третє, вона ставить перед собою цілі і завдання, що узгоджені з її власними можливостями і здібностями і відображають реалістичний рівень її домагань. Нарешті, це людина, яка постійно прагне досягнення цих цілей, що характеризує її високий рівень мотивації досягнення.

ІГРИ ТА ВПРАВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ВПЕВНЕНОСТІ В СОБІ

Щоб досягти позитивного результату у формуванні самооцінки та впевненості в собі, радимо використовувати наступні вправи.

Гра «Зайчики і слоники»

Мета: дати можливість дітям відчувати себе сильними і сміливими, сприяти підвищенню самооцінки.

Вихователь. «Діти, я хочу вам запропонувати гру, яка називається «Зайчики і слоники». Спочатку ми з вами будемо зайчиками-боягузами. Скажіть, коли заєць відчуває небезпеку, що він робить? Правильно, тремтить. Покажіть, як він тремтить. Притискає вуха, весь стискається, намагається стати маленьким і непомітним, хвостик і лапки його трясуться» і т.д. Діти показують. «Покажіть, що роблять зайчики, якщо чують кроки людини?» Діти розбігаються по групі, ховаються і т.д. «А що роблять зайчики, якщо бачать вовка?...» Педагог грає з дітьми протягом декількох хвилин. «А тепер ми з вами будемо слонами, великими, сильними, сміливими. Покажіть, як спокійно, зважливо, велично і безстрашно ходять слони. А що роблять слони, коли бачать людину? Вони бояться її? Ні. Вони дружать з нею і, коли її бачать, спокійно продовжують свій шлях. Покажіть, як. Покажіть, що роблять слони, коли бачать тигра...» Діти протягом декількох хвилин зображують безстрашного слона. Після проведення вправи діти сідають в коло і обговорюють, ким їм більше сподобалося бути і чому. [11]

Вправа «Розклади картинки»

Дітям пропонуються набори картинок за певною тематикою. Їм потрібно розкласти картинки за логічним змістом. Наприклад, овочі покласти до льоху, а фрукти – до кошика, вантажні автомобілі – до ангара, пасажирські – до зображення вокзалу тощо.

Кооперативно-групову навчальну діяльність варто застосовувати на заняттях з ліплення, творчої праці, аплікації, конструювання, дитини в навколишньому світі, де передбачається виконання спільних завдань. При цьому слід мудро організувати дитячу діяльність, щоб кожна дитина змогла проявити свою індивідуальність та відчувати власний потенціал, щоб за певних умов проявились лідерські риси.

Під час кооперативно-групової діяльності діти перебувають в мікрогрупі, де кожен має право на власну думку та її висловлення; всі працюють над спільним завданням, тож пошук рішення відбувається колективно; кожна дитина вносить якусь частинку праці в загальний результат, тож виникає почуття значимості, відповідно, впевненості у собі; відбувається розподіл ролей: дитина вибирає ту роль, в якій їй буде комфортно і вона відчуватиме себе впевнено у грі; колективна

гра чудово розкриває можливості дитини поділитись своїми знаннями, що надає додаткового стимулу для подальшої навчальної діяльності.

Наводимо приклад ігор та завдань, які можна використовувати при кооперативно-груповій діяльності.

Театралізована гра «Інопланетяни»

У грі бере участь не менше 7 дітей. Дорослий розповідає казкову історію: «До нас прилетіли інопланетяни. Вони хочуть забрати нас на свою планету. У інопланетян є величезний магніт, який притягує до себе дітей. Щоб врятуватися, нам необхідно вибрати групу рятувальників – 2 або 3 людини. Тепер уявіть собі, що ця стіна – величезний магніт інопланетян. Магнітом вас притягує до стіни. Тільки рятувальники залишилися на волі.

Всі діти шикуються біля однієї стіни. Рятувальники стають навпроти них. Рятувальники за умовою гри не можуть рушити з місця і не можуть говорити, але володіють фантастичною силою і можуть «силою думки» звільнити своїх друзів від дії магніту. Діти з усіх сил стараються, щоб врятувати своїх товаришів, зображуючи це мімікою і жестами. Інші діти, як тільки відчують, що їх «відривають» від стіни-магніту, приєднуються до свого рятувальника і допомагають йому рятувати інших дітей.

Будь-яка роль в цій грі «працює» на формування впевненості в собі. Однак, необхідно, щоб сором'язливі діти обов'язково могли грати і роль рятувальника. Практична порада: намагайтеся не допускати, щоб в ролі рятувальника одночасно виступали впевнена і невпевнена дитина. У цьому випадку більшість врятованих дітей може виявитися у «впевненого» рятувальника, що засмутить «невпевненого». [11]

Колективна робота «Наша група»

Мета: креативний розвиток дітей, закріплення навичок вирізання з паперу та наклеювання, естетичного оформлення.

Дітям пропонується на чистому аркуші паперу наклеїти фотографію своєї групи, вирізуючи різні зображення з журналів.

Вправа має психотерапевтичний вплив на особистість дошкільника.

Диференційовано-групова форма більше спрямована на розвиток почуття впевненості дітей в тому, що навчальні завдання їм

під силу і вони легко можуть їх виконати. При переході гри на складніший рівень дитина оцінює себе і товаришів щодо наявності умінь вирішити навчальне завдання, відповідно, якщо потрібні знання є, то дитина впевнено виконує поставлені задачі і проявляє власні сили та здібності.

Дана форма роботи є моніторинговим інструментарієм для вихователя щодо рівня розвитку дитини чи рівня засвоєння навчального матеріалу, а також хорошим підґрунтям для підвищення навчальних досягнень дітей.

Таку форму роботи можна проводити на заняттях з математики, фізкультури, грамоти тощо за допомогою таких вправ і завдань.

«Чарівний стілець»

Мета: сприяти підвищенню самооцінки дитини, поліпшенню взаємин між дітьми.

У цю гру можна грати з групою дітей протягом тривалого часу. Попередньо дорослий повинен дізнатися «історію» імені кожної дитини - його походження, що воно означає. Крім цього треба виготовити корону і «Чарівний стілець» – він повинен бути обов'язково високим. Дорослий проводить невелику вступну бесіду про походження імен, а потім каже, що буде розповідати про імена всіх дітей групи (група не повинна бути більше 5-6 осіб), причому імена тривожних дітей краще називати в середині гри. Той, про чие ім'я розповідають, стає королем. Протягом усього оповідання про його ім'я він сидить на троні в короні.

Наприкінці гри можна запропонувати дітям придумати різні варіанти його імені (ніжні, пестливі). Можна також по черзі розповісти щось хороше про короля [11].

Вправа «Побудуй фігуру»

Мета: закріплення знань про геометричні фігури, складання задач з кількома геометричними фігурами

Кожній групі дітей пропонується викласти певний предмет, використовуючи кілька геометричних фігур. Наприклад, викласти сонечко з кружечків та паличок. Це завдання має легкий характер. Викласти будинок, використовуючи квадрати, а для вікон – кружечки (середній ступінь тяжкості). Викласти кораблик, використовуючи

будь-які фігури, але щоб були присутні основні елементи даного транспортного засобу (рятувні круги, паруси, віконця каюти тощо).

Ланкова форма

Вибір дитини в якості лідера є потужним стимулом для розвитку почуття впевненості в собі. Лідером повинен побувати кожен дошкільник. Так і вихователь, і малюк зрозуміють, що ще потрібно вивчити і чому навчитись.

Діти в такій діяльності можуть співвідносити і порівнювати кінцеві результати власної праці. В ситуації успіху дитина відчуває, що з неї вийшов хороший лідер, а отже почуття впевненості має місце.

Дану форму роботи можна застосовувати під час занять з творчої праці, конструювання, художньої літератури, ОБЖД тощо. Пропонуємо такі ігри та завдання для даної форми роботи.

Гра «Чарівна паличка»

Ця гра може носити як пізнавальний зміст, так і особливу емоційну спрямованість. Дитина бере в руки «чарівну паличку» і перетворює все, з чим і ким грає (дорослого або інших дітей) у ті чи інші «образи». Потім партнер по грі «перетворює» саму дитину. «Перетворення» можуть бути різні (їх підказує дорослий) – у квіти, літери, тварин, птахів, спортсменів, улюблених героїв казок або оповідань і т.д.

Звичайно, необхідно стежити, щоб діти використовували позитивні образи. Якщо дитина незадоволена тим, в кого її перетворили, то скасуйте перетворення за допомогою «чарівної палички».

Іноді діти самі просять, щоб їх перетворили то в одного героя, то в іншого. Можливо, це спірно, але навіть, якщо дорослому здається, що обраний герой не дуже позитивний (наприклад, Вовк), все одно ідіть дитині назустріч. Оскільки можливості морального аналізу дітей можуть бути обмежені, то дитина обирає того героя, який здається їй, що він «сильний», «може постояти за себе» і т.д., бажає саме ці якості для себе, а інших просто не помічає. [11]

Вправа «Павутинка гарних слів»

Мета: вчити дітей добирати слова на заданий звук; розвивати зв'язне мовлення.

Кожній ланці дається клубок з нитками. Ведучий стає в середину кола і тримає нитку, при цьому говорить якесь добре слово. Тоді клубок передається одному з учасників і той говорить слово, яке

починається на останній звук попереднього. Клубок повертається до ведучого. І так далі, аж поки не сплететься міцна павутинка.

Індивідуально-групова форма позитивно впливає на розвиток почуття відповідальності. Якщо дитина за щось відповідає, то вона має бути впевненою в собі і в майбутньому результаті.

Дитина прагне створити щось своє, власне і показати це всім. Результат діяльності є показником впевненості в собі.

Вправа «Моє ім'я»

Часто буває так, що, коли маленькій дитині не подобається ім'я, яким її називають. Але, це швидко минає. Хоча бувають випадки наполегливого невдоволення, що потребують спеціальної консультації психолога. Вправа «Моє ім'я» допомагає встановити з дитиною конструктивний діалог на цю тему.

Дорослий докладно розповідає про значення власних назв. Спеціально підготуйтеся і дізнайтеся, яке значення мають імена родичів дитини, її друзів, вихователів і т.д. Потім запропонуйте дитині намалювати (або намалюйте разом з нею) малюнок з теми: «Про що говорить моє ім'я». Намагайтеся зробити його яскравим і барвистим, в образній формі підкресливши особливі властивості, що носить ім'я дитини.

Якщо вас відвідає натхнення, спробуйте придумати для дитини історію про героя, який носить таке ж ім'я, викликаючи у малюка почуття гордості за своє ім'я. [11]

Складання казки на задану тему

Мета: мовленнєвий розвиток дітей, збагачення словникового запасу; розвиток уміння зв'язано будувати розповідь.

Вихователь пропонує дітям придумати казку чи то з початку, чи то лише кінець, слідкуючи за правильністю побудови речень та розповіді.

Пастушок

Гра проводиться на вулиці або в просторому приміщенні. Ведучий бере на себе роль пастуха, до рук бере музичний інструмент (сопілку, барабан, бубен). Всі інші учасники – «вівці» – ходять по колу з зав'язаними очима. Музикант, граючи, повільно переміщується по кімнаті й чекає, коли всі його «вівці» зберуться разом. Якщо хтось заблукав, пастух починає грати голосніше. Коли вся «отара» збереться, можна вибрати нового пастуха. Обов'язкова

умова – вихователь повинен призначити ведучим дитину, невпевнену в собі, тому що мета цієї гри – дати малюкові можливість «покерувати» іншими дітьми й тим самим підвищити самооцінку.

Миша і мишоловка

Мета: навчити дитину долати різні перешкоди, підвищити рівень впевненість у собі, розвинути уяву (знайти спосіб, як вибратися з кола).

Необхідна кількість гравців – 5-6 осіб. Всі встають у коло і щільно туляться один до одного – це «мишоловка». Ведучий (його вибирає вихователь) – у колі. Його завдання – усіма можливими способами вибратися з «мишоловки»: відшукати лазівку, вмовити кого-небудь випустити його і т.п.

Дружба

Діти сідають в коло і беруться за руки. Вихователь просить, щоб кожен з них подивився сусідові в очі й подарував йому найдобрішу і гарну посмішку. *Гра знімає напругу, вчить не боятися і довіряти один одному.*

Горобці і сорока

На лавці тісно сидять «горобці». «Сорока» гордо ходить навколо лавки, заклавши руки за спину. Раптом вона несподівано лякає або злегка штовхає одного з «горобців». «Горобець» повинен втриматися на місці і постаратися не зіштовхнути при цьому сусідів. Той, з чиєї вини «горобці» впали, стає ведучим. *Формує впевненість і витримку у «горобців» і в той же час сприяє підвищенню самооцінки в ведучого.*

Хто співає - упізнай

Діти йдуть по колу, у центрі якого стоїть дитина, і співають перший куплет пісні. Потім зупиняються, і хтось із дітей співає другий куплет. Дитина, яка стоїть у центрі кола, повинна відгадати, хто співав другий куплет.

I. Коли гратись ти охочий -

Уперед іди ставай

І заплющ пошвидше очі,

Хто співає – впізнавай!

II. Гарна пісенька моя!

Заспівав для тебе я.

Тільки - цур! - не підглядать!

Хто я, спробуй відгадать!

Танок капелюшка

Матеріал: яскравий капелюшок.

Діти стають у коло. Під музичний супровід (швидка мелодія) діти передають капелюшок одне одному. Після завершення музики дитина, в якої залишився капелюшок, надягає його на голову і стає у центрі кола.

Під музичний супровід (танцювальна мелодія) дитина у капелюшку виконує танцювальні рухи.

Рухи можуть бути заздалегідь розучені або вигадані самою дитиною, музичний супровід на вибір музичного керівника.

У лісочку на горбочку

Діти утворюють коло, одна дитина всередині сидить на стільчику, заплющивши очі. На слова вихователя:

У лісочку на горбочку Спить Маринка в холодочку,
Ми тихенько підійдемо, Сон Маринки збережемо.

Діти ходять по колу ліворуч або праворуч (за умовою), а на останні слова йдуть до «Маринки» пліч-о-пліч, зупиняються. Одна дитина, яка призначена вихователем, підходить до «Маринки» і каже:

Маринко, прокидайся,
У хоровод збирайся.

Усі діти промовляють: «Відгадай! Хто покликав?» Дитина, яка сидить усередині кола, не розплющує очей, поки не відгадає, хто її покликав. Якщо дитина відгадає, вони змінюються місцями, і гра триває.

Народна гра з бубном

Діти сидять на стільчиках уздовж стін зали. Під музику української народної мелодії «Гречаники» діти передають одне одному бубон, промовляючи:

Ти іди, веселий бубон, Далі, далі по руках!
В кого наш веселий бубон – Той станцює гопака.

Інша дитина, в якої у цей час знаходиться бубон, танцює під музику та оплески всіх дітей. На завершення музики дитина з бубоном сідає на своє місце, і гра повторюється.

Нумо в коло

Діти утворюють коло, а одна дитина залишається всередині. Діти, ідучи ліворуч, співають:

Нумо в коло, всі у коло, Та уважніше глядіть!
Усе, що Іванко нам покаже, Разом будемо робить.

Коли повторюються слова: «Усе, що Іванко нам покаже, разом будемо робить» повертають праворуч. Наприкінці пісні всі зупиняються, а дитина, яка стоїть всередині кола, показує 3-4 різних

рухи. Наприклад, стукає кулаками об коліна і каже: «Стук-стук стук», потім показує, як б'ють у барабани. Решта дітей повторює її рухи. Потім вихователь пропонує: «Іванко, вправу завершуй, кого хочеш обирай!» Іванко підходить до кого-небудь із дітей і вони міняються місцями. Обрана дитина іде всередину кола, і гра триває.

Не варто в коло обирати одних і тих самих дітей та повторювати попередні рухи. Якщо дитині важко вигадувати рухи, вихователь допомагає підказками та натяками.

Музичне лото

(Кількість гравців 2-4, вік 4-6 років)

Для гри потрібні 4 великі картки-поля із зображенням казкових героїв-музикантів, 24 маленькі картки із зображенням музичних інструментів, медалі «Знайко-музикант».

Ведучий роздає гравцям картки-поля (по одній картці кожному), а маленькі картки залишає в себе. Змішавши свої картки, ведучий купкою кладе їх на стіл малюнками донизу. Потім бере одну з карток, перевертає її та, не показуючи дітям, називає зображений на ній музичний інструмент і запитує: «У кого є...?». Гравець, який знайшов на своїй картці-полі зображення цього музичного інструмента, говорить: «У мене!» - і піднімає руку. Ведучий за правильну відповідь віддає гравцеві картку, якою той закриває відповідний малюнок на своєму полі. Гравець, який першим позакривав свою велику карту маленькими картками, стає переможцем. Йому вручають медаль «Знайко-музикант».

Мій безмовний товариш

Діти приносять з дому улюблені іграшки, сідають півколом, тримаючи іграшку в руках. По черзі виходять на середину й описують свою іграшку (м'яка, тверда, в які ігри з нею грають, чим вона відрізняється від інших). Потім розповідають про себе від імені своєї іграшки (чи хороший господар, охайний, слухняний, турботливий, за що його любить).

Дорослий уважно слухає і спрямовує емоційний настрій, самооцінку малят у позитивне русло.

Вчимося довіряти

Учасники сидять на стільчиках півколом, ведучий пропонує їм вибрати собі пару – товариша, якому вони могли б довіритися. У кожній парі дорослий зав'язує комусь одному очі хустинкою. Діти проходять перешкоди, заздалегідь підготовлені вихователем. Дитина із незав'язаними очима попереджає свого товариша про ногу,

перешкоди, шепочучи на вушко: підніми ногу, опусти, переступи, йдемо вправо, вліво, пройдемо навприсядки. Потім дорослий зав'язує хустинкою очі іншій дитині з пари і зміною перешкод.

Відгадай, про кого йдеться

Про кожну дитину педагог чи психолог завчасно продумує позитивну характеристику і по черзі розповідає, а малята відгадують, про кого йдеться. Наприклад: «ця дівчинка – гарна помічниця, так виразно розповідає вірші, завжди має охайний вигляд. У неї такі щирі блакитні оченята... Вчора вона допомогла прибрати в ігровому куточку...»

Коли діти здогадалися, про кого розповідав дорослий, та дитина виходить, стає на «п'єдестал», і всі їй аплодують.

Шукаємо скарб

Дорослий готує дві широкі ємкості: одну наповнює піском на половину, в іншій – засипає лише дно. У першу ємкість ховає різноманітні малі предмети (іграшки) за кількістю дітей. Пропонує малятам опустити руки в пісок, знайти предмет, описати його (твердий, м'який, круглий, з гострими кутами), не витягуючи руки з піску. Інші діти мають відгадати предмет за описом. Після цього дитина дістає знахідку, показує її всім і кладе у другу ємкість. Із цих предметів малята викладають колективну композицію.

Подарунок

Ведучий пропонує зробити подарунок товаришу і роздає всім малятам по конверту. Кожен учасник підходить до столу, на якому розкладені різні картинки, вибирає будь-яку з них, кладе в конверт, заклеює його та дарує товаришеві зі щирими словами привітання. Коли всі конверти потрапили до своїх адресатів, діти дістають подарунки, розглядають їх, діляться своїми враженнями.

Знайди собі друга

Дорослий п себе, прикріплює до стільчиків повітряні кульки різних кольорів, пропонує дітям обрати з них собі друга. Пояснює, що для того, щоб кулька була добрим другом, вона має добре вас відчувати, тому важливо вибрати ту, яка найбільше подобається, підійти до неї, доторкнутися, сісти на стільчик і тихесенько розповісти їй щось про свій настрій, бажання, страхи, невдоволення, тривоги.

Після цього фломастером намалювати їй обличчя з відповідним настроєм.

Казкова країна для друзів

Дорослий спонукає малят пофантазувати, де могли б жити їхні друзі – повітряні кульки, пропонує разом намалювати для них Чарівну країну.

Діти виконують колективну роботу під музичний супровід. Потім за малюнком розповідають про намальовану і придуману країну. На аркушах паперу діти обводять свої долоньки, розфарбовують за бажанням. Дорослий їх вирізає, прив'язує до кульок. Діти випускають кульки у вікно, щоб летіли в Чарівну країну. Проводжають їх добрими і теплими словами, спостерігають, як кульки на прощання «махають» їм долоньками [3, с.20-21].

Поліпши настрої друзів

Діти вербально і не вербально намагаються розсмішити одне одного.

Склади оповідання

Дітям пропонується скласти невеличкі оповідання на пропоновані теми: «Я люблю, коли...», «Я вмію гарно малювати...», «Я люблю допомагати мамі...». Разом із дітьми можна придумати шляхи виходу з цих ситуацій і також програти їх.

Мої сильні сторони

Діти сідають у коло. Кожна дитина повинна розповісти про свої сильні сторони, про те, що вона любить, цінує, що вона вміє. Важливо, щоб діти не применшували своїх переваг, не критикували себе, не говорили про свої помилки, невдачі.

Малюємо себе

Дитині пропонується намалювати себе в минулому і зараз. Обговоріть із нею деталі малюнка, в чому вони відмінні між собою. Запитайте її, що їй подобається і не подобається у собі [4, с. 107 -109]